

3733 1ste Beh. af Lov, sigtende til at fremme Lehn's o. s. v. Overg. t. fri Ejendoms. 3734

nefte Interessé i, hvorledes Forholdet bliver ordnet. Denne Udvei vil derfor vistnok kun blive lidt benyttet, og den anden er jo en fuldkommen frivillig Sag. Jeg tror nu, at Lehnens Betydningstid i Grunden er fuldstændig forbi. Der har ganske vist været en Tid, da Lehnene have havt deres Betydning ved at give Enevoldskongedømmet Glæds, og vi vide Alle, at de ere oprettede af Christian V; Lehnsvæsenet stammer vel egentlig fra det franske Kongedømme, fra Ludvig XIV. Det har maasse ogsaa havt Betydning for Folkets Opdragelse paa en Tid, da der kun var ringe Kommunikation i Landet og en meget liden Forbindelse med Fjell. Paa en saadan Tid kunde det have sin Betydning, at der hist og her fandtes betydelige Herresæder, hvor der i alt Fald blev samlet Tid af, hvad der var Skjønt og Godt, f. Ex. vedrørende Literatur, Oldsager og Slegt, saaledes at Omegnens Befolkning kunde have Leilighed til at se dette. Jeg skal ogsaa indrømme, at vi skulde de store Jordegodsseiere meget, thi det var væsentlig dem, som i Slutningen af forrige og i Begyndelsen af dette Aarhundrede toge sig af at staae Landalmuen, hvad den dengang har faaet ved de store Landbreformer, ligesom der jo ogsaa er mange Steder, hvor Lehnbesidderne have virket overmaade velgjørende og velgjørende paa Omegnens Befolkning. Alt dette skal jeg som sagt indrømme, men jeg tror ogsaa, at den Tid nu er forbi. Den Betydning, Lehnsvæsenet kunde have ved, at Omegnens Befolkning kunde se Alt det, jeg før nævnte, er nu hævet ved de lette Forbindelser, vi have faaet, og dernæst tror jeg ogsaa, at Folket nu er naaet saa vidt, at det ikke længere skal gaa i Ledebaand. Bel ved jeg, at der er dem, som holde paa disse Lehn- og Stamhusbesiddere, fordi de mene, at vi skulde have et Overhus dannet af dem. Der er i Begyndelsen af Samlingen i dette Thing blevet omdelt et Skrift, hvori det fremhæves, at det vilde have en overmaade stor politisk Betydning, om vi fik et saadant Overhus,

dannet af disse Lehnbesiddere, og jeg har godt forstaaet, at der er Mange, som ikke ere tilfredse med den Stilling, Godsseierne nu have faaet i Landstinget, hvorfor de altsaa kunde attraa Slegt. Jeg har ogsaa set fremhævet, at det i kommunal Henseende var nødvendigt at have disse Lehnbesiddere, for at de kunde bære Byrderne, og for at man ikke skulde faa en for stor Centralisation i Kjøbenhavn, hvorimod Kommunerne kunde blive istand til at udføre Alt, hvad der skal udføres; men dertil vil jeg sige, at man i en stor Del Kommuner slet ikke har kjendt til disse Herligheder, medens det alligevel er gaaet meget godt der. Det skulde ogsaa i økonomisk Henseende være saa overmaade heldigt at have disse Lehnbesiddere, fordi de kunde have Monsteregerbrug, idet de ikke behøvede at spare paa Pengene, men jeg har set Grunde derimod, som netop vise, at det er økonomisk urigtigt at have dem. I alt Fald staaer Paastand her mod Paa- stand, og jeg er tilbøjelig til at tro, at det ikke vil være økonomisk rigtigt at have dem. Overhovedet er den Tid, der har skabt disse Fideikommisser, Lehn og Stamhus, en anden Tid end den, hvori vi nu bevæge os; det ligger i vor egen Grundlovs § 93, og det ligger ligeledes i andre frie Landes Grundlove, hvori den samme Bestemmelse er optagen. § 93 lyder jo saaledes: „Intet Lehn, Stamhus eller Fideikommissgods kan for Fremtiden oprettes; det skal ved Lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestaaende kunne overgaa til fri Ejendom.“ Det forekommer mig, at der heri tydeligt ligger, at man ikke synes om disse Indretninger; thi i den første Del af Paragrafen staaer der, at de kunne afløses og overgaa til fri Ejendom, og idet det hedder i den første Del, at intet Lehn, Stamhus eller Fideikommissgods for Fremtiden kan oprettes, er dermed i Grunden sagt, at det er Noget, som ikke hører Tiden til. Man har set, at Italien har gjort et raffere Skridt, end Nogen herhjemme tænker paa, nemlig ved Lov af 1866 at fasslaa, at Fideikommisserne skulle ophæves; hvorved den